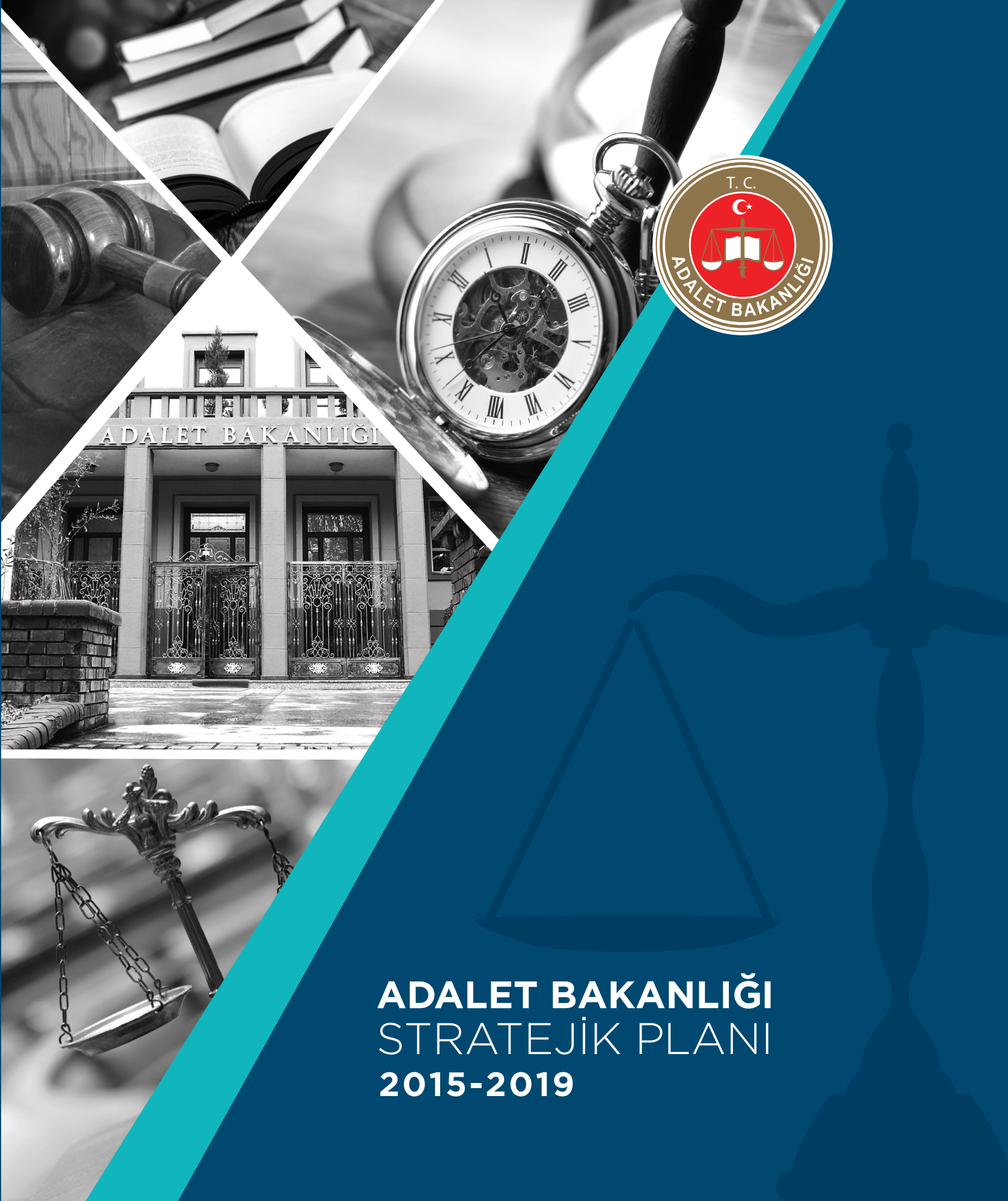

ADALET BAKANLIĞI

ADALET BAKANLIĞI STRATEJİK PLANI 2015-2019

BAKAN MESAJI

“Stratejik plan yargı alanında farklı bir anlam kazanmış ve yargı reformu sürecinde önemli bir rol oynamıştır.”

Kenan İpek

Adalet Bakanı

Adalet Bakanlığının 2015 – 2019 yıllarını kapsayan İkinci Stratejik Planını sunmaktan heyecan ve memnuniyet duymaktayım. Zira gerek 2010 yılında kamuoyuna duyurulan Birinci Stratejik Plan, gerekse bu Plan adalet sistemimiz için önemli dönüm noktalarıdır.

Mahkemeler, Cumhuriyet savcılıkları, ceza infaz kurumları, denetimli serbestlik birimleri, icra iflas teşkilatı ve Adalet Bakanlığı merkez teşkilatından meydana gelen adalet teşkilatımız vatandaşlarımıza daha iyi adalet hizmeti sunmak için heyecan ve özveriyle çalışmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda yargı alanında önemli değişimler yaşanmıştır.

Adalet sistemlerinin dünya genelinde inovasyonla şekillendiği bir dönemi yaşıyoruz. Günümüzde adalet sistemleri yoğun bir değişim göstermekte ve ülkeler adalet sistemlerinin varlık sebebini, hizmet anlayışını, hizmetleri sunma şeklini tartışıp sürekli yenilikçi yollar aramaktadır.

Adalet hizmetlerindeki değişim uluslararası gelişmelerin yanı sıra toplumsal beklentilerden de kaynaklanmaktadır. Vatandaşlar tüm kamu hizmetlerinde olduğu gibi yargı hizmetlerinin de adil olmasının yanı sıra kaliteli ve hızlı olarak sunulmasını talep etmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılın yargı sistemleri için öne çıkardığı, adalete erişim, onarıcı adalet, etkinlik ve verimlilik gibi kavramların tümü buna hizmet etmek için geliştirilmiştir.

Ülkemizde yargı alanında son on yılda atılan adımlar, çok yönlü, kapsayıcı ve bütünseldir. Bu nitelikteki çalışmaların ancak stratejik yönetim anlayışıyla gerçekleştirilebileceği düşüncesiyle hareket edilmiştir. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında hazırlanan Stratejik Plan yargımıza yeni bir vizyon kazandırmıştır. Kamuda hazırlanması zorunlu olan stratejik planlar yargı alanında farklı bir anlam kazanmış ve yargı reformu sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Planla birlikte önceliklerimizin neler olduğunu, mevcut kaynaklarımızı nereye ve hangi sürede kullanacağımızı net bir şekilde ortaya koymuş bulunmaktayız.

Diğer yandan stratejik planlar kamuoyuna taahhüt niteliği de taşımaktadır. Stratejik planın açıklandığı andan itibaren kamuoyu yargı alanındaki çalışmaların ekseni hakkında bilgi sahibi olmakta ve yargı alanında yapılan çalışmaları takip edebilmektedir.

Planlama çalışmalarında adil yargılanmadan, insan hakları standartlarının yükseltilmesine, adalete erişimden, altyapı imkânlarının geliştirilmesi ve insan kaynaklarının güçlendirilmesine kadar tüm alanlar bütüncül ve geniş bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Yargı kamuoyumuzun halen gündeminde olan birçok yeni kavram ve müessese bu çalışmalar neticesinde oluşmuştur.

2010 yılından bu yana uygulanan Birinci Stratejik Plan, önemli oranda hayata geçirilmiştir. Süreç içerisinde hukuk dünyasının gündemine giren yeni gelişmeler dikkate alınmış ve çalışmalar revize edilerek sürdürülmüştür. İkinci Stratejik Planımızı sunduğumuz bu dönem birinci dönemden önemli ölçüde farklıdır. Artık yargı kamuoyumuz yeni kavramlara aşinadır ve yenilikçi yollar geliştirilmesine daha açıktır.

Bakanlığımız bu Planda yer alan amaç ve hedefleri gerçekleştirmek için tüm paydaşları ile birlikte çalışacak ve işbirliğine açık olacaktır.

Tıpkı 2010-2014 döneminde olduğu gibi 2015-2019 yıllarını kapsayan İkinci Stratejik Plan döneminin de başarıyla geçeceğine olan inancımı belirtir Planın hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ederim.

Ceza İnfaz Sistemi

Ülkemizde tutukluluk oranında önemli bir düşüş yaşandığını ve Avrupa Birliği ülkelerinde tutukluluk oranının ortalama % 22,9 iken ülkemizde bu oran % 13,5 olduğunu biliyor muydunuz ?

Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunuyla Ülkemizde modern infaz sisteminin kanuni alt yapısı oluşturulmuştur.

Belirtilen temel kanun değişikliklerinin yanısıra Birinci Plan döneminde ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin haklarının geliştirilmesine yönelik önemli mevzuat değişiklikleri yapılmıştır.

Tutukluluk oranları ceza adaleti sisteminin iyi işleyip işlemediğinin ve adil yargılanma hakkının sağlanıp sağlanmadığının önemli bir göstergesidir. Sistemimizde tutukluluğa fazlaca başvurulduğu eleştirileri yoğun biçimde ifade edilmekteydi. Azami tutuklama sürelerinin indirilmesi, tutuklamada somut olgulara dayalı gerekçe zorunluluğunun getirilmesi ve adli kontrol uygulaması ile ceza infaz kurumlarındaki tutuklu oranı önemli oranda düşmüştür. Hâlihazırda Avrupa Birliği ülkelerinde tutukluluk oranı ortalama % 22,9 iken bu oran ülkemizde % 13,5 tir.

Bu dönemde yürütülen bir diğer çalışma ise standartlara uymayan kurumların kapatılması olmuştur. Bu kapsamda 61 ceza infaz kurumu kapatılmıştır.

Son on yılda sistemimize dahil olan bir uygulama da “denetimli serbestlik” tir. Hapis ve para cezasından oluşan ceza yaptırım sistemi, denetimli serbestlik ile genişletilmiştir. Son yıllarda önemli gelişmeler yaşanan denetimli serbestlik hizmetlerinin önümüzdeki dönemde daha da etkinleştirilmesi hedeflenmektedir.

Ceza infaz kurumlarımızın insan kaynakları kapasitesinde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. Ceza infaz kurumu personel sayısı, 2010 yılında 29.348 iken Mayıs 2015 itibariyle 49.426 olmuştur. Personel sayısındaki artış % 69 dur. Personel sıkıntısının giderilmesindeki bu gelişmeye rağmen halen ihtiyaç devam etmektedir. Önümüzdeki süreçte bu konudaki çalışmalar sürdürülecektir.

Ceza infaz kurumu personelinin niteliğinin arttırılması amacıyla Ankara, İstanbul, Erzurum ve Kahramanmaraş illerine ilave olarak bu dönemde Denizli'de de eğitim merkezi açılmıştır. Bu eğitim merkezlerinde, mesleğe öğrenci olarak alınanlara eğitim verilmekte ve çalışanlar ile yöneticilerin çağdaş infaz anlayışını benimseyerek hukuka ve insan haklarına saygıyı içselleştirmeleri amacıyla hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmektedir.

Ceza infaz kurumlarının iç ve dış güvenliği, birbirleriyle yakından ilgili, birbirini sürekli olarak etkileyen ve tamamlayan faaliyetlerdir. Bu görevlerin aynı kurum tarafından yürütülmesi hizmette etkinlik ve verimliliğin sağlanması bakımından faydalı olacaktır. Bu nedenle, dış güvenlik hizmetlerinin Bakanlık tarafından yürütülmesini düzenleyen Tasarının kanunlaşması durumunda öngörülen geçiş sürecinde hizmetler devralınacaktır.

Şüpheli, sanık ve hükümlülerin toplum içinde izlenmesinde, gözetiminde ve denetiminde elektronik izleme sisteminin (elektronik kelepçe) kullanılması yasal olarak mümkün hale getirilmiştir. Bu düzenlemeden sonra kurulan elektronik izleme sistemi geliştirilerek yaygınlaştırılmaktadır. Plan döneminde elektronik kelepçe uygulamasının yaygın biçimde kullanılmasının sağlanması hedeflenmiştir.

İcra İflas Sistemi

Borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu eşyaların haczinin yasaklandığını, vatandaşlarımızın mallarının sağlıklı biçimde muhafazasını sağlamak için yediemin depolarına lisans zorunluluğu getirildiğini, haczedilen malların gerçek değerinin altında satılmaması ve bu suretle borçlu ve alacaklının haklarının korunması için ihalelere elektronik teklif verme imkanı getirildiğini biliyor muydunuz ?

Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunuyla Ülkemizde modern infaz sisteminin kanuni alt yapısı oluşturulmuştur.

Belirtilen temel kanun değişikliklerinin yanı sıra Birinci Plan döneminde ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin haklarının geliştirilmesine yönelik önemli mevzuat değişiklikleri yapılmıştır.

Denetim Sistemi

Adalet sisteminde performans esaslı çalışma sisteminin kurulduğunu biliyor muydunuz ?

Plan döneminde adalet teşkilatının denetimine ilişkin en önemli gelişme 2010 yılında gerçekleşen Anayasa değişikliği ile olmuştur.

Bu değişiklikte yargı bağımsızlığı konusunda kamuoyunda yöneltelen eleştirilerin giderilmesi için Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının yanı sıra HSYK ya bağlı Teftiş Kurulu Başkanlığı Kurulmuştur. Düzenlemeyle adalet hizmetleri ve Cumhuriyet savcılarının idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetiminin, adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemlerinin ise adalet müfettişleri eliyle yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Hâkim ve savcıların görevlerini; kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelere (hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını inceleme ve soruşturma işlemlerinin ise HSYK ya bağlı Kurul müfettişlerince yapılacağı düzenlenmiştir.

Plan döneminde denetime ilişkin diğer bir gelişme ise performans ve sistem denetimine ilişkin arayışlar olmuştur. 2011 yılında HSYK Teftiş Kurulunca hazırlanan Teftiş Rehberinde ilk defa; performansa, çözüm önerileri getirmeye ve hatalı uygulamalardan vazgeçirici, etkin, verimli ve motive edici bir denetim sistemine vurgu yapılmış ve sadece hata arayan ve tenkit eden durağan teftiş sisteminin kabul edilmediği belirtilmiştir. Bununla birlikte denetimlerde hakim ve savcılar hakkında “Performans Değerlendirme ve Geliştirme Formlarının” doldurulması usulü getirilmiştir. Bu gelişmelerle birlikte denetim usulünde bazı konularda performans ve sistem denetiminin unsurları yerleşmeye başlamışsa da henüz bütünüyle bu denetimi yapmaya elverişli bir sistem hayata geçirilememiştir. Bu Plan döneminde performans ve sistem denetiminin tam olarak hayata geçirilmesi için çalışmalar yürütülmesi hedeflenmiştir.

Ceza İnfaz kurumlarının denetimi adalet müfettişlerinin yanısıra aynı zamanda Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Kontrolörler Kurulu Başkanlığı tarafından yapılmaktadır. Hizmet alanı itibarıyla farklılıklar gösteren icra ve iflas daireleri ile noterlerin denetiminde de bu doğrultuda uygulamalar geliştirilecektir.

Hedef 8.1**İnsan Kaynakları ve Yönetim Kapasitesinin Geliştirilmesi****Stratejiler:**

- İş tanımları, hizmet standartları belirlenecek ve bu standartlar işe alım, iş gücü plânlaması ve performans yönetiminde dikkate alınacaktır.
- Uzman personel ve diğer personel sayısı artırılacaktır.
- Kontrolörler Kurulunun kapasitesi artırılacaktır.
- İlgili kanun tasarısının yasalaşma sürecinin tamamlanması halinde ceza infaz kurumlarının dış güvenliği (sevk ve nakilleri de kapsayacak şekilde) İçişleri Bakanlığından devralınacaktır.

Sorumlu Birim: CTE	İşbirliği Yapılacak Birim:				
Performans Göstergeleri	2015	2016	2017	2018	2019
İş tanımları ve hizmet standartları		✓			
Personel sayısında artış oranı (yüzde)	5	5	20	20	10

Hedef 8.2**Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi****Stratejiler:**

- Kurumlardaki sağlık birimlerinin kapasitesi ve teknolojik donanımı yenilenecek ve ambulans sayısı artırılabacaktır.
- Hastanelerde hasta hükümlü koşullarının standartlarının yükseltilmesi ve kapasitelerin artırılması sağlanacaktır.
- Kurum dışı sağlık hizmetlerinde ilgili sağlık kuruluşları ile koordinasyonun geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Ağır ve sürekli hastalığı veya bakıma muhtaç olması nedeniyle ceza tehirinden faydalanacak hükümlü ve tutukluların işlemleri daha da hızlandırılacaktır.
- Ceza infaz kurumlarında ilk kabul muayeneleri daha kapsamlı hale getirilecektir.

Sorumlu Birim: CTE	İşbirliği Yapılacak Birim: ATK ve diğer birimler				
Performans Göstergeleri	2015	2016	2017	2018	2019
Revirlerin kapasitesindeki artış oranı (Yüzde)	5	10	5	10	15
Ambulans sayısında artış oranı (yüzde)	5	5	20	20	10
İlk kabul muayenelerinin kapsamlı hale getirilmesi	✓				

Hedef 8.3**Ceza İnfaz Kurumlarının Fiziki Dönüşümünün Sürdürülmesi****Stratejiler:**

- Kapasitesi yeterli olmayan ve fiziki şartları itibariyle eğitim ve iyileştirme faaliyeti imkânı olmayan kurumlar kapatılacaktır.
- İhtiyaç durumuna göre önceliklendirme yapılarak eğitim ve iyileştirme çalışmalarını daha etkin yapmayı kolaylaştıran modern ceza infaz usullerinin uygulanabileceği kurumlar açılacaktır.

Sorumlu Birim: CTE	İşbirliği Yapılacak Birim: TİDB				
Performans Göstergeleri	2015	2016	2017	2018	2019
Kapatılan kurum sayısı	32	16	37	27	31
Açılan kurum sayısı	41	28	51	39	30
Açılan açık ceza infaz kurumu sayısı	21	9	20	12	13

Hedef 8.4**Alternatif Ceza İnfaz Yöntemlerinin Geliştirilmesi****Stratejiler:**

- Uluslararası alanda alternatif ceza infaz yöntemlerinin en iyi uygulama örnekleri araştırılarak ülkemizde uygulama olanakları tespit edilecektir.
- Mevcut alternatif infaz yöntemlerinin aktif şekilde uygulanması sağlanacaktır.
- Denetimli serbestlik tedbiri uygulamaları geliştirilecektir.
- Elektronik kelepçe uygulaması yaygınlaştırılacaktır.
- Ceza infaz kurumlarındaki dezavantajlı gruplara yönelik uygulamalarda özel önlemler alınmasına devam edilecektir.

Sorumlu Birim: CTE	İşbirliği Yapılacak Birim:				
Performans Göstergeleri	2015	2016	2017	2018	2019
Denetimli serbestlik tedbiri uygulama oranı (yüzde)	20	20	10	10	10
Elektronik kelepçe uygulamasında artış oranı (yüzde)	40	20	20	10	10

Hedef 8.5**Ceza İnfaz Sisteminin Mükerrer Suçluluğu Önleyecek Şekilde Etkili Hâle Getirilmesi****Stratejiler:**

- Mükerrer suçluluğa ilişkin istatistiki veriler toplanacaktır.
- Tutuklu ve hükümlülerin tahliye olduktan sonra yeniden suç işlemelerinin önüne geçilmesi için eğitim ve iyileştirme çalışmaları yürütülecektir.

- Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarında meslek edinmelerine yönelik programları geliştirerek çalışan hükümlü sayısı artırılacaktır.
- Eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinden tüm hükümlü ve tutukluların faydalanması sağlanacaktır.
- Hükümlü ve tutuklulara yönelik psiko-sosyal destek ve sosyal yaşama yeniden uyum programları geliştirilecektir.
- Risk değerlendirme sistemi hayata geçirilecektir.

Sorumlu Birim: CTE	İşbirliği Yapılacak Birim: ASİGM				
Performans Göstergeleri	2015	2016	2017	2018	2019
İyileştirme faaliyetlerinden (bireysel, grup ve diğer çalışmalardan) yararlanan hükümlü ve tutukluların artış oranı (yüzde)	10	10	10	10	10

Hedef 8.6

İnfaz Sisteminin Şeffaflığının Artırılması

Stratejiler:

- İzleme kurulları ile il ve ilçe insan hakları kurullarının etkinliği artırılacaktır.
- Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği geliştirilecektir.

Sorumlu Birim: CTE	İşbirliği Yapılacak Birim:				
Performans Göstergeleri	2015	2016	2017	2018	2019
Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği	✓	✓	✓	✓	✓